

Årsrapport 2021 - Samisk kirkeråd

1. Innledning

Presis som 2020 ble også 2021 et uvanlig år for hele verden. I stor grad, og særs våren 2021, satte Covid-19-pandemien en begrensning for fysiske møter mellom mennesker. Pandemien gjorde at også våre aktiviteter hvor mennesker skulle treffes måtte avlyses eller erstattes med digitale tilbud. To av de tre møtene i Samisk kirkeråd ble gjennomført digitalt. Samisk konfirmantleir hadde imidlertid en hybrid form, der noen deler ble gjennomført fysisk (i lokale grupper på forskjellige plasser i landet). Noen andre deler av programmet, som for eksempel gudstjenesten, ble gjennomført digitalt så at alle konfirmantene i de ulike gruppene kunne samles. Også Samisk kirkelivskonferanse, som ble gjennomført i juni, hadde en hybrid form.

2. Råd og utvalg

2.1 Samisk kirkeråd

Samisk kirkeråd er Kirkemøtets organ for samisk kirkeliv. Rådet utfører oppgaver som pålegges av Kirkemøtet og rådet koordinerer disse med Kirkerådet og Mellomkirkelig råd.

Samisk kirkeråds hovedoppgaver følger av Forskrift om regler for Samisk kirkeråd, fastsatt av Kirkemøtet 14. november 2021 med hjemmel i lov 24. april 2020 nr 31 om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) § 12 annet ledd og kirkeordning 30. mars 2019 nr. 2307 for Den norske kirke. Ifølge Forskrift om regler for Samisk kirkeråd § 2 er rådets hovedoppgaver:

- Fremme, verne og samordne samisk kirkeliv i Den norske kirke.
- Stimulere til at samisk kirkeliv blir ivaretatt som en nødvendig og likeverdig del av Den norske kirke.
- Fremme kjennskap til de særlige verdier samisk kirkeliv og den samisk kristne arv representerer for kirken som helhet, og bearbeide de spørsmål kirken møter i samisk kultur, tradisjon og historie.
- Bidra til å styrke den samiske befolknings kultur og språk, og fremme kunnskap og engasjement om samenes stilling i Den norske kirke.
- Ivareta arbeidet med urfolksspørsmål på vegne av Den norske kirke i samarbeid med Mellomkirkelig råd.
- Holde kontakt med kirker med samiske menigheter i Norden og på Kola og å fremme tiltak og samordning av saker av felles samisk-kirkelig interesse.

Samisk kirkeråd velges for fire år av gangen, i forbindelse med Kirkevalget. Samisk kirkeråd består av syv representanter. Fem av dem er valgt av Kirkemøtet og siden 2019 består de av Sara Ellen Anne Eira (leder), John Harald Skum, Margareth Ranberg, Oddvin Bientie og May Bente Jønsson. I tillegg er en av representantene, Elin Sabbasen, oppnevnt av Sametinget og en biskop, Herborg Finnset, oppnevnt av Bispemøtet. Samisk kirkeråds leder er medlem av Kirkemøtet og møter fast i Kirkerådet med tale- og forslagsrett.

Samisk kirkeråd gjennomførte fire møter i 2021, to digitale og to fysiske møter. De fysiske møtene ble avholdt i Bådåddjo og Tråante.

Samisk kirkeråds sekretariat ligger i Tromsø og hadde under året 5,5 årsverk. I 2021 flyttet sekretariatets kontor fra lokalene på Stakkevollveien i Tromsø til Bispegården i Tromsø.

Dette innebærer at sekretariatet nå deler arbeidslokaler med Nord-Hålogaland Bispedømmekontor. Sekretariatet har sitt kontorlandskap i 2. etasje i Bispegården. Risten T Aleksandersen sluttet i stillingen som generalsekretær i juni. Sekretariatet fikk en ny generalsekretær i august.

2.2 Samisk ungdomsutvalg (SUNG)

Samisk ungdomsutvalg (SUNG) ble opprettet av Samisk kirkeråd i 2017, som en oppfølging av Strategiplan for samisk kirkeliv. SUNG består av inntil sju representanter, en valgt representant fra hvert av følgende bispedømmer: Nord-Hålogaland, Sør-Hålogaland, Nidaros og Oslo. Representantene blir valgt for to år av Ungdomstinget i hvert bispedømme. To representanter kan oppnevnes av Samisk kirkeråds administrasjon, for å sikre spredning på kjønn, alder, geografisk tilhørighet og språkområdetilhørighet samt bredde i teologisk ståsted. Sametinget inviteres til å utnevne en ungdomsrepresentant.

Rebekka Utsi (Nord-Hålogaland), og Are Markku Tjihkkom (SørHålogaland) var medlemmer i SUNG 2021.

SUNG har avholdt et møte i 2021. På møtet ble bl.a. ungdomsundersøkelsen, samisk kirkelivskonferanse, SKRs årsrapport og samisk konfirmantleir behandlet. Øvrige planlagte tiltak ble ikke gjennomført på grunn av langvarig vakanse i ungdomsrådgiverstillingen. Ungdomsrådgiveren sa opp og sluttet i sin stilling i oktober, på grunn av flytt til en annen ort. I oktober lyste Kirkerådet ut en ungdomsrådgiverstilling til avdeling for samisk kirkeliv. Stillingen hadde tre søkere, men ingen av dem ble ansatt da de ikke oppfylte kravene som fulgte med stillingen. Kirkerådet ansatte dog en midlertidig førstekonsulent for perioden desember 2021-mars 2022, for planlegging og arrangering av Samisk konfirmantleir 2022.

3. Aktiviteter og måloppnåelse

Denne delen i rapporten tar utgangspunkt i og rapporterer oversiktlig i forhold til ulike punkter i Strategiplan for samisk kirkeliv 2019-2027.

3.1 Samisk språk og kultur i kirke og gudstjenesteliv

I Strategiplan for samisk kirkeliv 2019-2027, om samisk språk og kultur i kirke og gudstjenesteliv, fremgår følgende:

A Samiske språk og kultur brukes og er synlig i gudstjenester i hele landet, på en måte som er tilpasset lokalt samisk kirkeliv, med en flerspråklig tilnærming.   B Menigheter i samiske områder har ansatte som er samiskspråklige, eller har formell samiskspråklig kompetanse i form av kurs, opplæring eller utdanning i samisk språk.   C Alle som ønsker det kan etterspørre samiskspråklig betjening i sin hjemmemenighet, uansett hvor i landet de bor. Betjeningen organiseres ut fra hvilke samiskspråklige ressurspersoner som er tilgjengelig til enhver tid.   D Sørsamisk, lulesamisk og nordsamisk er i bruk på Den norske kirkes nettsider og i sosiale medier.   E Samiske språk er synlig og i bruk ved Den norske kirkes konferanser, møter og i publikasjoner.   F Det er utviklet og produsert ressursmaterieill på de tre samiske språkene, som er tilgjengelig for menighetene.   G Samiske barn og unge har trosopplæring på samisk i flere menigheter i samiske områder. I øvrige menigheter er samisk materiell fra ressursbanken, som osko.no, i bruk i trosopplæringa.   H Flere menigheter og bispedømmer har opprettet utvalg for samisk kirkeliv.   I Samiske kirkedager er en sentral samiskkirkelig arena på tvers av landegrensene.   J Den samiske nasjonaldagen feires i alle domkirker 6.februar. Menighetene markerer samenes nasjonaldag

3.1.1 Samisk språk

Den norske kirkes arbeid med samisk språk kommer til uttrykk på ulike måter. Den norske kirke har for eksempel lenge arbeidet for å få oversatt Bibelen til samiske språk, bl.a.

gjennom å bidra med finansiering til arbeidet. Arbeidet med å oversette Bibelen til samiske språk har vært og er fortsatt viktig for det samiske samfunnet med tanke på både utbredelsen av evangeliet og det språkfaglige arbeidet.

I 2019 ble nordsamisk Biibbal 2019 gitt ut. Bibelselskapene i Norge, Sverige og Finland samarbeidet om oversettelsen i mange år. Arbeidet med å oversette Gamle testamentet til lulesamisk og Det nye testamentet til sørsamisk er pågående.

2021 deltok generalsekretæren i møter med eiergruppen og prosjektrådet for projektet Lulesamiskt GT. Prosjektet har som formål å oversette Det gamle testamentet til lulesamisk. Arbeidet ledes av Bibelsälskapet i Sverige ved prosjektleder Mikale Winninge og utføres av en rad ulike lulesamiske oversettere fra både Norge og Sverige. Prosjektet har systematisert oversettelsesarbeidet og det innebærer at det skjer på ulike nivåer, som primære oversettelser, bearbejdede primæroversettelser, re-oversettelser og gransking av re-oversettelser. For prosjektperioden 2019-2021 har målsettingen vært å ferdigstille et antall sentrale bøker i Det gamle testamentet, som for eksempel 1. og 2. Mosebok og Psalteren. Prosjektlederen rapporterer at tilgangen på primæroversettere er god, at progresjonen i arbeidet er god og at prosjektet sikter på å publisere noen prøveoversettelser innfor Samiske kirkedager i Inari 5.-7. august 2022.

Generalsekretæren deltok også på sørsamisk eiermøte og prosjektråd. Prosjektet har som målsetning å oversette Det nye testamentet til sørsamisk. Arbeidet ledes av Bibelselskapet i Norge ved Hans-Olav Mørk. Ved slutten av året forelå hele Det nye testamentet på sørsamisk, i 1. utkast. I forbindelse med sluttredaksjonen planlegger Bibelselskapet en prøveutgave av evangeliet etter Johannes, 1. Korinterbrevet og Johannes-brevene. Lanseringen av prøveutgaven er planlagt til de samiske kirkedagene i Enare 5.-7. august 2022. Prosjektets målsetning for perioden 2022-2024 er å ferdigstille alle oversettelsene i Det nye testamentet og etter planen skal Det nye testamentet på sørsamisk lanseres i august 2024.

I oktober 2021 startet arbeidet med å oversette "Ordning for hovedgudstjeneste" (som Kirkemøtet vedtok 2019) til lulesamisk. Sekretariatet hadde i en periode utfordringer med å finne folk til arbeidet og det er grunnen til at arbeidet kom i gang høsten 2021. Arbeidet med oversettelsen av "Ordning for hovedgudstjeneste" til nordsamisk er i en fase der mindre deler av oversettelsen skal behandles av referansegruppen for 2. gang.

Sekretariatet har som målsetning og arbeider kontinuerlig for at samisk brukes på kirkens nettsider, konferanser, møter og publikasjoner, særs i tilfeller der innholdet har en samisk dimensjon eller direkte vender seg til samer. Sekretariatet har også samarbeid med eksterne aktører om bl.a. publisering av ressurser på samisk.

På kirken.no/samisk finnes nå to sider om dåp. Den ene er beregnet for folk som ønsker å døpe sine barn eller vite mer om samiske dåpstradisjoner. Her er også lenke til liturgier på samisk. Man finner siden under hovedtemaene «Barn og unge» og «Gudstjenester og kirkelige handl.» og det ble laget snarvei til den fra kirken.no/dåp. Den andre dåpssiden på kirken.no/samisk er beregnet på ansatte og er lenket til fra førstnevnte dåpsside.

1. februar publiserte Bibelselskapet en nordsamisk bibelleseplan. Den er publisert på nettsiden: www.bibel.no/samiskbibelleseplan. Sekretariatet delte den i sosiale medier.

I 2021 ble det innhentet innspill fra samisk trosopplæringsnettverk og leder for Gáisi giellaguovddaš – Samisk språksenter i Tromsø og Ullsfjord, om gjennomgang av samisk E-trosopplæring (osko.no) i samarbeid med menighetene. Planen videre er å få i gang flere småprosjekter, samt ett litt større – som skal starte med et forprosjekt.

Det har vært innhentet innspill fra SUNG – Samisk ungdomsutvalg – om hvordan de ser for seg et digitalt møtested i sosiale medier. Planen er å utvikle nett-tilbud til samisk ungdom med fokus på å fremme kristen tro, styrke samisk identitet og kristent felleskap.

Med grunn i et vedtak av UKM 2019 gjennomførte sekretariatet en anbudskonkurranse i perioden november-desember der aktører baes om å komme med tilbud på gjennomføring av en undersøkelse blant samisk ungdom om deres forhold til sentrale emner knyttet til kristen tro og praksis, heretter benevnt som Ungdomsundersøkelsen. Sekretariatet fikk imidlertid ikke inn noen anbud. Sekretariatet jobber videre med saken.

Vake kirkelig ressurscenter mot seksuelle overgrep mottok støtte på kr 40 000 fra sekretariatet, for trykking av to unike, tospråklige ressurser i sjangeren følelseskort. Deler av støtten gikk til opptrykk av Beeretjekårhth på grunn av stor etterspørsel, mens deler av støtten gikk til trykk av Biernnagåvå – den nyeste ressursen. Disse to ressursene er henholdsvis på sørsamisk/bokmål og lulesamisk/bokmål. Prosjektet kom i gang med støtte fra Barne- omsorgs- og familiedirektoratet (Bufdir), men midlene var ikke tilstrekkelig for å gjennomføre prosjektet i sin helhet. Se mer om Beeretjekårhth på Vakes nettside, informasjon om Biernnagåvå vil også komme der. Det ligger også ute introduksjonsfilmer om Beeretjekårhth og Biernnagåvå på YouTube.

3.1.3 Samiske kirkedager

De kommende Samiske kirkedager skulle ha blitt gjennomført 18.-20. juni 2021 i Enare/Finland, men pga pandemien ble arrangementet forflyttet frem i tid. Planen er at Samiske kirkedager skal gjennomføres 5.-7. august 2022 i Enare/Finland. Planleggingen av kirkedagene er i full gang og sekretariatet har representanter i flere av planleggingsgruppene.

3.1.4 Utvalg for samisk kirkeliv

Saemien åålmege er en katedralmenighet i Den norske kirke som er opprettet for å styrke sørsamisk kirkeliv. Medlemmer i Den norske kirke som oppfyller nærmere definerte kriterier om tilknytning til det sørsamiske samfunnet kan bli medlemmer i Saemien åålmege. Saemien åålmege har samlingsbaserte aktiviteter hvor sørsamisk språk og kristne tradisjoner er i sentrum. Sekretariatet er i kontinuerlig kontakt med folk i menigheten. Saemien åålmege har som målsetning å etablere en katedralmenighet som strekker seg over den norske og svenske grensen, i samarbeid med Härnosand stift i Sverige. Nidaros bispedømmekontor har kontaktet både direktøren ved Kirkerådet og sekretariatet for samarbeid om dette.

Indre Finnmark prosti ble opprettet i 1991 med begrunnelse å styrke arbeidet med samisk kirkeliv. Prostiet har et spesielt ansvar for å bruke samisk språk og ivareta og utvikle samiske kristne tradisjoner og samisk kristen kulturarv. Sekretariatet har kontinuerlig kontakt med ansatte i prostiet.

I 2021 startet Tysfjord og Hamarøy menighetsråd opp et prosjekt om utvikling av en helhetlig plan for lulesamisk kirkeliv. Prosjektet er behandlet av Sør-Hålogaland bispedømmeråd, Samisk kirkeråd og Kirkerådet, alle med positive vedtak. Prosjektet finansieres av Kirkerådet og Sør-Hålogaland bispedømme. Styringsgruppa i prosjektet består av medlemmer oppnevnt av kirkelige organer. Tysfjord og Hamarøy menighetsråd og Sør-Hålogaland bispedømme har oppnevnt personer til styringsgruppa. Også sekretariatet har en representant i prosjektets styringsgruppe. Se prosjektbeskrivelse i vedlegg 2.

Samisk kirkeråds leder og ansatte ved sekretariatet var invitert til Bispemøtet som hadde sitt møte i Kirkenes i september. Biskopene ønsket å høre om samisk kirkeliv og diskutere temaet med delegasjonen.

3.1.5 Den samiske nasjonaldagen

Sekretariatet for Samisk kirkeråd arrangerte et Webinar 4. februar 2021 med temaet «Inspirasjon til markering av samenes nasjonaldag». Webinaret ble tatt opp og finnes tilgjengelig på ressursbanken, på følgende sted: <https://ressursbanken.kirken.no/nb-NO/2021/webinar-markering-samenes-nasjonaldag/>

Ulike menigheter og andre henvendte seg til sekretariatet for veiledning og med spørsmål i forbindelse med 6. februar.

3.1.6 Vurdering av måloppnåelse

En del av målene som er satt i strategiplanen må løses av andre enn Samisk kirkeråd. Dette gjelder spesielt for samisk språk og kultur i kirkeliv og gudstjenesteliv. Samisk kirkeråd arbeider stadig med å belyse vekten av at samisk språk og kultur brukes aktivt i kirkelivet, og med at ta frem ressurser som veileder hvordan dette kan gjøres.

Per i dag har vi en god del materialer utviklet på samiske språk, blant annet liturgier og samiske salmebøker. Med dette materialet på plass er neste skritt å trygge og motivere menighetsansatte til å øke bruken og synligheten av samisk i kirker og gudstjenester. For å øke tryggheten og engasjementet er det viktig at ansatte ved sekretariatet fortsetter å reise rundt til menigheter og bispedømmer for å forelese, inspirere og lære ansatte.

Vi har i 2021 ikke fulgt opp bispedømmer og menigheter med tanke på å få til flere samiske utvalg.

3.2 Samisk språk og kultur i trosopplæringa

I Strategiplan for samisk kirkeliv 2019-2027, om samisk språk og kultur i trosopplæringa, fremgår følgende:

- A Døpte mellom 0-18 år møter en kirke som tar vare på samiske barn og unges flerkulturelle tilknytning og deres flerspråklighet.
- B Det finnes materiell og ressurser på sør-, lule- og nordsamisk og norsk, som har et samisk innhold for bruk i trosopplæringa. Materialet er tilgjengelig i ressursbanken.
- C Samiske konfirmanter har tilgang til et landsdekkende trosopplæringstilbud, der deres samiske språk og identitet styrkes.
- D Den norske kirke gir et tilbud til unge voksne samer som fremmer kristen tro, styrker samisk identitet og gir tilgang til kristne felles arena.
- E Samiske barn og unge i menigheter der det bor mange samer, har tilgang til trosopplæringsressurser på samisk, møter samisktalende ansatte og har tilbud om trosopplæring på samisk.
- F Menigheter der samer er i mindretall legger til rette for at samiske familier har et tilbud om trosopplæring som bygger på kunnskap om samisk kirkeliv og samiske kristne tradisjoner.

3.2.1 Trosopplæringsmateriell på samiske språk

Det er igjennom årene utviklet og oversatt en del samisk trosopplæringsmateriell på samisk. På vår hjemmeside har vi en oversikt over hva som finnes av ressurser. Osko.no er et nettbasert samisk trosopplæringsverktøy.

Bibelselskapet publiserte 1. februar en nordsamisk bibelleseplan www.bibel.no/samiskbibelleseplan og den ble av sekretariatet delt i sosiale medier.

3.2.2 Veiledning av ansatte i menigheter

Et viktig arbeid er å bidra til at menighetsansatte har det de trenger av ressurser, informasjon og kunnskap for å kunne drive med samisk trosopplæring. 27.-28. september

arrangerte sekretariatet en digital nettverkssamling om samisk trosopplæring om temaet “Digital samisk trosopplæring”. I tillegg deltok sekretariatet på Trosopplæringskonferansen 2021. Der bidro sekretariatet med informasjon om samisk trosopplæring.

Sekretariatet har utarbeidet veiledningsmateriellet “Samisk språk, kultur og liturgi i Den norske kirke (DNK)”. Materiellet ble publisert høsten 2021. Materiellet vender seg til menighetene i landet og inneholder veiledning om ressurser og verktøy og gode råd på feltet. Publikasjonen inneholder et eget kapittel om trosopplæring, med henvisning til relevante ressurser.

Sekretariatet er representert i arbeidsgruppen for

3.2.3 Samisk konfirmantleir 2021

Samisk kirkeråd har i flere år arrangert nasjonal samisk konfirmantleir for samiske konfirmanter. Tilbudet er et tillegg til den konfirmantundervisning som menighetene har. Samisk konfirmantleir bidrar til å sikre samiske konfirmanter et minimum av samisk trosopplæring. Samisk konfirmantleir 2021 ble gjennomført som en dags halv-digitalt opplegg med konfirmanter i grupper rundt i det samiske området. Totalt var 45 påmeldt, men på grunn av ulike omstendigheter var antallet deltakere 34. Det er laget en egen rapport om konfirmantleiren.

3.2.4 Vurdering av måloppnåelse

Vi har nå en god del trosopplæringsmaterieell utviklet på samisk for barn i ulike aldre. Dette er til god hjelp for menigheter hvor det er få eller ingen som behersker samisk. Det finnes samiskspråklig materiale som samiske barn kan få eller låne fra menigheter. Vi ser at vi fortsatt må arbeide med motivasjon og informasjon om samisk opplæring av menighetsansatte for å trygge og motivere de til å ta i bruk samiske trosopplæringsmaterialer.

3.3 Samisk diakoni

I Strategiplan for samisk kirkeliv 2019-2027, om samisk diakoni, fremgår følgende:

A	Samer har tilbud om diakonale tjenester der samisk språk, kultur, identitet og tilhørighet blir ivaretatt som en sentral del av kirkens omsorgstjeneste.
B	Samer i livets slutfase møter en kirke som ivaretar deres åndelige behov med respekt, kompetanse og tilrettelegging.
C	Samer med funksjonsnedsettelse opplever seg inkludert og deltar likeverdig i gudstjenesteliv, i trosopplæringa og i andre kirkelige sammenhenger.
D	Samiske barn og unge møter en diakonal tjeneste som har kompetanse på deres flerkulturelle tilknytning og flerspråkligheit.
E	Samer opplever en kirke som møter dem med respekt, raushet og likeverdighet uavhengig av kjønnsidentitet og legning.
F	Samisk teologi, verdensanskuelse og verdier er innarbeidet i Den norske kirkes arbeid med bærekraft og skaperverk, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet.

3.3.1 Samisk kirkelivskonferanse 2021

Samisk kirkelivskonferanse 2021 ble arrangert 7. juni. Arrangementet hadde en hybrid form, der noen av deltakerne deltok fysisk i Tromsø (der også konferansen ble gjennomført) og der øvrige deltok digitalt. Konferanseprogrammet inneholdt bl.a. to foredrag, et av Tore Johnsen om temaet “Mellom tabu og likeverdighet. Om forsoning i møtet mellom samisk og norsk kristendom” og et av Lovisa Mienna Sjöberg om temaet “De små berättelserna”. Konferansen inneholdt bl.a. også samtaler fra ulike områder samt lulesamisk og sørsamisk musikk.

3.3.2 Samisk diakoninettverk

Sekretariatet etablerte Samisk diakoninettverk 2021. Nettverkssamling ble planlagt å avholdes fysisk i Tromsø med fem deltakere fra ulike steder av Sápmi 10. desember 2021. Dette måtte imidlertid avlyses pga uforutsette hendelser (begravelse nær familie av trosopplæringsrådgiveren).

3.3.3 Vurdering av måloppnåelse

Samisk kirkelivskonferanse satte søkelys på temaer som har stor relevans i forbindelse med sannhet og forsoning som vil få alt større oppmerksomhet fremover.

3.4 Dialog og forsoning

I Strategiplan for samisk kirkeliv 2019-2027, om dialog og forsoning, fremgår følgende:

- A Den norske kirke er en aktør og deltar i forsoningsprosessene i Sápmi.
- B Dialog mellom Den norske kirke og andre kirker i samiske områder inkluderer tematisering av samer og deres rett til selvbestemmelse og medbestemmelse.
- C Den norske kirke legger vekt på internkirkelig dialog som bygger på forskningsbasert kunnskap om fornorskningen av samer, kvener og norsk-finner i Norge.
- D Samiske kirkedager er en arena for faglig arbeid med samisk gudstjenesteliv på tvers av landegrensene.
- E Det er lagt til rette for samhandling og samarbeid med læstadianske forsamlinger.
- F Det er lagt til rette for tilgjengelig ressursmateriell for samtaler om kristen tro og samisk spiritualitet.
- G Det er lagt til rette for tilgjengelig studie- og kursmateriell om dialogteologi og religionsmøter som også inkluderer samisk kirkeliv

3.4.1 Sannhet og forsoning

Samisk kirkeråd hadde i april 2021 et møte med biskopene i de tre nordligste bispedømmene om temaet sannhet og forsoning.

Høsten 2021 tilbydde Kirkelig utdanningscenter nord/VID Tromsø kurset "Fornorskning, sannhetssøking og historisk rettferdighet" (10 stp). Kurset belyser fornorskningspolitikken og dens konsekvenser i møte med nåtidens krav om oppgjør med fortiden. En av sekretariatets ansatte gikk kurset.

I 2021 begynte planleggingen av konferansen "Forsoning uten majoritetsbefolkning?" som arrangeres i Oslo 4.-5. mai 2022. Konferansen er et samarbeid mellom Kirkelig utdanningscenter nord/VID Tromsø og DNK gjennom Samisk kirkeråd, Kirkerådet, Bispemøtet og Mellomkirkelig råd.

3.4.2 Samiske kirkedager 2021

Samisk kirkeråd har personer som bidrar i programutvikling og planlegging av Samiske kirkedager som skal være i Enare i august 2022.

3.4.3 Kirkelig dialogcenter i Tromsø

Det planlegges et kirkelig dialogcenter i Tromsø, med grunn i vedtak KM 15/16. Etter Kirkemøtevedtaket har det i flere runder vært samtaler på bispedømmerådsnivå om et dialogcenter, og med grunn i samtalene har det blitt utarbeidet en skisse over et senter (om bl.a. målsetninger og oppgaver). Sekretariatet har blitt orientert om planene.

3.4.4 Vurdering av måloppnåelse

Samisk kirkeråd har bidratt til fokus på hvordan kirken kan følge opp arbeidet med sannhet og forsoning. Det er viktig at menighetsansatte kjenner til sannhets- og forsoningskommisjonen, og hvorfor den er opprettet. Kjennskap til historien kan bidra til at menighetsansatte kan ha en ekstra årvåkenhet for hva som skjer i deres menighet omkring den prosessen som dette arbeidet setter i gang i det samiske, kvenske og norske samfunnet.

Bispedømmene, særs de tre nordligste og Oslo bispedømme, viser en stor interesse for samisk kirkeliv. Samarbeidet vi har fått med bispedømmene er en fin måte å sette fokus på samisk kultur i bispedømmers og menigheters arbeid.

3.5 Rekruttering, kompetanse og fagutvikling

I Strategiplan for samisk kirkeliv 2019-2027, om rekruttering, kompetanse og fagutvikling, fremgår følgende:

- A Samisk kirkeliv og samiske kristne tradisjoner har en plass som fagområde i alle kirkelige grunnutdanninger.
- B Økt kompetanse i samisk språk, samisk kirkeliv og samiske kristne tradisjoner blant ansatte i Den norske kirke.
- C Ansatte i Den norske kirke har kompetanse i kulturelt mangfold.
- D Det er god rekruttering av samiskspråklige medarbeidere til alle nivåer i Den norske kirke.
- E Den norske kirke tilbyr samisk språkopplæring til kirkelige ansatte.
- F Den norske kirke er en relevant og aktuell arbeidsplass for samer.
- G En samisk tolkeutdanning inkluderer utdanning for kirketolker
- H Den norske kirke bidrar til at urfolkens plass og historie i kirkens misjonsfaglige arbeid gis rom og verdi.

3.5.1 Samarbeid om rekruttering

Samisk kirkeråd har jevnlig møter med staben i VID Tromsø hvor vi informerer hverandre om saker vi arbeider med.

3.5.2 Nettverksbygging for ansatte som arbeider med samisk kirkeliv

Det er ikke veldig mange ansatte i Den norske kirke som har samisk språk- og/eller kulturkompetanse. Samisk kirkeråd bidrar til å skape arenaer hvor ansatte som arbeider med samisk kirkeliv, som kan samisk språk eller kjenner til samisk kultur, kan møtes for å utveksle erfaringer. Samisk kirkelivskonferanse er en slik arena. Vi har i mange år også hatt Nettverkssamling for trosopplæringsmedarbeidere og -frivillige. Nettverkssamlingen har vi også brukt som en arena for ansatte som ønsker å lære mer om samisk kirkeliv. I 2021 etablerte sekretariatet også ett samisk diakoninettverk.

3.5.3 Tro og livssyn i Sápmi

Sámi allaskuvla arrangerte et kurs i Tro og livssyn i Sápmi (historisk del), 15 studiepoeng, høsten 2021. Samisk kirkeråd betalte for simultantolkning under samlingene, slik at norsktalende studenter kunne delta. På kurset deltok prester og trosopplærere fra flere menigheter iblant annet bispedømmene Sør-Hålogaland og Nord-Hålogaland. Kurset har et godt omdømme. To av sekretariatets ansatte gikk kurset. Samisk kirkeråd ser det som en viktig oppgave å samarbeide med utdanningsinstitusjoner som ønsker å tilby videreutdanningskurs om samisk kirkeliv til kirkelige ansatte.

3.5.4 Samisk dimensjon i presteutdanninger

VID Stavanger kontaktet sekretariatet i september 2021, for å innhente sekretariatets synspunkter og behov rundt teologisk utdanning. Dette skjedde i forbindelse med at VID arbeider med å utvikle og styrke teologiprogrammene sine. Bakgrunnen for dette er bl.a. utfordringene som møter kirkene med tanke på presterekruttering, livslang læring som en utvikling som viser seg også i teologifaget med stor popularitet for fleksible utdanningsmodeller, og nærmest et generasjonsskifte i den akademiske stab knyttet til teologi. I utviklingsarbeidet er kontakt med arbeidslivet viktig for VID. Sekretariatet hadde mange innspill til VID. Bl.a. uttrykket sekretariatet at, når det gjelder prest som profesjon, trenger samisk kirkeliv folk som kan samisk, har forståelse for samisk kultur og kristendommen i nord.

3.5.5 Vurdering av måloppnåelse

Rekruttering er en av de største utfordringene for Den norske kirke generelt, og for samisk kirkeliv spesielt. Sekretariatet ønsker å øke rekrutteringsaktiviteten blant unge og planen er at dette er en av sakene som bør prioriteres når sekretariatet har en ny ungdomsrådgiver på plass.

3.6 Samiske kunst- og kulturuttrykk

I Strategiplan for samisk kirkeliv 2019-2027, om samiske kunst- og kulturuttrykk, fremgår følgende:

- A Samisk tonespråk brukes i flere menigheter over hele landet.
- B Samisk salmesang er styrket og er under utvikling, og kompetanse på feltet bevart og utviklet.
- C Samisk kirkekunst er synlig i kirkerom og menighetsrom.
- D Liturgisk utstyr og liturgiske klær med samisk utsmykning er tilgjengelige i de tre nordligste bispedømmer.
- E Samiske kirkelige kulturarenaer i Den norske kirke er styrket.

3.6.1 Samisk kirkemusikk

Arbeidet med Sálbmagirjii nuohhtagirji (spillebok for Sálbmagirji og Sálbmagirji II) utgjør et samarbeid mellom Samisk kirkeråd, Bibelselskapet og Verbum. Arbeidet pågår, og verket skal etter plan trykkes og lanseres i slutten av 2022 og begynnelsen av 2023. Prosjektet er forsinket med ca 2 år. Forsinkelsen skyldes at tilgangen på eksperter på feltet, som prosjektet er helt avhengig av, er begrenset og at ekspertene som inngår i prosjektet har hatt/har begrenset med tid til prosjektet pga faste jobb og andre oppdrag. Spilleboken vil være et viktig bidrag til den nordsamiske salmesangtradisjonen og synliggjøringen av samisk språk og kultur i menighetene.

Sørsamisk salmebok er under utvikling. Arbeidet ledes av Härnösand stift i Sverige. Det er etablert en arbeidsgruppe for prosjektet og fra norsk side deltar Einar Bondevik (prest, Saemien åålmege) og Jovna Zakarias Dunfjeld (kantor med sørsamisk bakgrunn) i gruppen. Etter planen skulle manus være klart for sending til trykkeri i slutten av 2019, men prosjektet er forsinket. Härnösand stift melder til sekretariatet at prosjektet har som målsetning å lansere en høringsutgave av salmeboken som skal presenteres og brukes i perioden mars-september 2022, blant annet i forbindelse med Samiske kirkedager i Enare 5.-7. august 2022. Stiftet melder også at salmeboken inneholder ca 70 salmer og at prosjektet har som målsetning at ferdigstille og lansere salmeboken våren 2023.

I november mottok bl.a. sekretariatet for Samisk kirkeråd et brev av Leif Petter Grønmo om fornyelse av nordsamiske salmebøker. I brevet skriver han bl.a. at samisk salmesang er en viktig del av samisk kirkeliv og at det begynner å bli vanskelig å få tak i nordsamiske salmebøker, i alle fall Sálbmagirji. I brevet gir Grønmo en kort oversikt over tilgangen på eksisterende nordsamiske salmebøker. Han skriver også: "Jeg går ut ifra at mange to-språklige menigheter har enda så pass mange salmebøker at dette enda ikke medfører så store problemer ved avvikling av gudstjenester og møter. Men de menigheter som f.eks. deler ut salmebøker til konfirmanter er allerede kommet i krise. Etter det jeg kjenner til gjelder det bl.a. Karasjok og Kautokeino menigheter. Videre opplever mange enkelt personer som kontakter en bokhandel at de ikke får tak i Sálbmagirji til seg eller som gave til noen av sine." I brevet etterlyser Grønmo tiltak på området og drøfter hvilke mulige løsninger som finnes, og hva som taler for og imot de ulike løsningene, se vedlegg.

3.6.2 Samisk kirkelig kulturarv

Førstelektor Siv Ramsussen var midlertidig ansatt ved sekretariatet 2021, for arbeid med samisk kirkelig kulturarv. Ramsussen utarbeidet en artikkel om "Den samiske kirkelige kulturarv" som ble innarbeidet i rapporten "Kirkelig kulturarv". Rapporten ble publisert høsten 2021 og er et bidrag til en refleksjon rundt den kirkelige kulturarven, hva den består av, og hvorfor og hvordan vi skal ta vare på og bruke den. Ramsussens artikkel viser hvilken plass samisk kirkelig kulturarv har innenfor samisk kultur og historie, samtidig som det også er en del av den generelle kirkelige kulturarven i Norge. Ramsussen skriver bl.a. at de aller fleste samer i Norge er medlemmer av Den norske kirke og svært

mange har et nært forhold til sin lokalkirke, både til institusjonen og til den konkrete bygningen med miljøet rundt.

3.6.3 Vurdering av måloppnåelse

Vi har to store arbeider på gang, koralbok for Sálbmagirji og Sálbmagirji II og sørsamisk salmebok. Begge prosjektene er dessverre blitt forsinket, men spilleboken og salmeboken vil være viktige ressurser for bevaringen og utviklingen av samisk salmesang. Den samiske salmesangtradisjonen har alltid stått sterkt i de private og uformelle arenaene.

Rasmussens artikkel om samisk kirkelig kulturarv er et viktig bidrag til Den norske kirkes arbeid med kirkelig kulturarv. Artikkelen belyser hvor viktig ivaretagelse av samisk kirkelig kulturarv er i den sammenhengen.

3.7 Demokrati og likeverd

I Strategiplan for samisk kirkeliv 2019-2027, om demokrati og likeverd, fremgår følgende:

- A Strukturene i Den norske kirke bidrar til å ivareta og fremme et livskraftig og likeverdig samisk kirkeliv.
- B Saemien Áálmege er en samisk kategorialmenighet som skal styrke og utvikle sørsamisk kirkeliv, kirkelig fellesskap, sørsamisk språk og identitet.
- C Den norske kirkes demokratiske organer rommer samisk selv- og medbestemmelse

3.7.1 Kirkenes verdensråd

I april 2021 ble Digital Pilgrimage Team Visit gjennomført. Samisk kirkeråds leder og en ansatt ved sekretariatet deltok.

En ansatt ved sekretariatet deltok i novemer-desember 2021 ved planleggingen av urfolkens Pre-Assembly som arrangeres i forbindelse med Kirkenes verdensråds generalforsamling som etter plan skal gjennomføres i Karlsruhe, Tyskland i månedsskiftet august-september 2022. Generalforsamlingene gjennomføres hvert 8. år.

3.7.2 Høytidsgudstjeneste i Svenska kyrkan

Lederen for Samisk kirkeråd og en ansatt ved Samisk kirkeråd deltok i november 2021 ved Svenska kyrkans høytidelige gudstjeneste i Uppsala. På gudstjenesten fremførte den svenske ärkebiskopen Svenska kyrkans unnskyldning til samene.

3.7.3 Vurdering av måloppnåelse

Samisk kirkeråd deltar i Den norske kirkes arbeid med økumenisk urfolkssamarbeid. En viktig arena i dette arbeidet er Kirkenes verdensråds globale økumeniske urfolksnettverk som ble opprettet i 2013. Nettverket arrangerer årlig møter og konferansen for medlemskirkenes urfolkrepresentanter.